

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ НА ОБЩИНА ДИМИТРОВГРАД

Р Е Ш Е Н И Е

№ 279

От 27.6.2024 г.

На основание чл.21, ал.1, т.12 от ЗМСМА,
чл. 197, ал. 1 и ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование,
и чл. 5 от Наредбата за приобщаващото образование,

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ – ДИМИТРОВГРАД

Р Е Ш И :

1. Приема Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Димитровград 2023-2024г.
2. Възлага на Кмета на Община Димитровград осъществяването на всички дейности, необходими за правилното и законосъобразно изпълнение на решението.

ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ ЗА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЩИНА ДИМИТРОВГРАД (2023 – 2024)

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Въведение

1.1. Нормативни основания

1.2. Общи предпоставки за подкрепата за личностно развитие на децата и учениците в светлината на разпоредбите от Закона за предучилищното и училищното образование и Наредбата за приобщаващо образование

2. Анализ на състоянието и готовността на община Димитровград и на образователните институции за осигуряване на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците

2.1. Състояние на общинската мрежа от образователни институции за учебната 2023-2024 год.

2.2. Специализирани обслужващи звена и други институции и доставчици на социални услуги в общината

2.3. Състав и особености на групата на децата и учениците със специални образователни потребности

2.4. Обезпеченост на образователната система със специалисти

2.5. Материални условия в институциите по отношение на обучението на ученици със специални образователни потребности

2.6. Кариерно ориентиране на учениците

2.7. Работа с деца с изяви дарби

2.8. Напускане на образователната система. Деца в риск

3. Предизвикателства

4. Стратегически и оперативни цели

4.1. Стратегическа цел

4.2. Оперативни цели

5. Основни дейности за постигане на целите

5.1. Дейности по оперативна цел 1

5.2. Дейности по оперативна цел 2

5.3. Дейности по оперативна цел 3

5.4. Дейности по оперативна цел 4

5.5. Дейности по оперативна цел 5

5.6. Дейности по оперативна цел 6

5.7. Дейности по оперативна цел 7

6. Индикатори за постигане на целите

7. Координиране на изпълнението на стратегията

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

ДГ	Детска градина
ЕПЛР	Екип за подкрепа за личностно развитие
ЗБППМН	Закон за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни
ЗПУО	Закон за предучилищното и училищното образование
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни
МОН	Министерство на образованието и науката
МС	Министерски съвет
НЕИСПУО	Национална електронна информационна система за предучилищното и училищно образование
ОЗД	Отдел „Закрила на детето“
ПЛР	Подкрепа за личностно развитие
ПГ	Професионална гимназия
ПЕГ	Профилирана езикова гимназия
ПМГ	Природо-математическа гимназия
РПУ	Районно полицейско управление
РУО	Регионално управление на образованието
РЦПППО	Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование
СОП	Специални образователни потребности
ОУ	Основно училище
СУ	Средно училище
ОбУ	Обединено училище
ЦКО	Център за кариерно ориентиране
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦПЛР	Център за подкрепа за личностно развитие
ЦСОП	Център за специална образователна подкрепа
ОПДМЦ	Общинско предприятие Детски и младежки център
НАОП	Народна астрономическа обсерватория и планетариум

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Нормативни основания.

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Димитровград е разработена в изпълнение на разпоредбата на **чл. 197 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО)** и **чл. 5 от Наредбата за приобщаващото образование**

В основата на Общинската стратегия стои **Анализа на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Димитровград (2022 – 2023г.)** по чл. 196, ал. 3 от *ЗПУО*, приета от Общински съвет – Димитровград с Решение № 1130/27.07.2023 г. и **Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците (2023 – 2024г.)**, утвърдена от Областния управител на област Хасково. Реализира се в партньорство с всички заинтересовани страни на местно ниво: Община Димитровград, Общински съвет – Димитровград, институции в системата на предучилищното и училищното образование, Обществени съвети към училища и детски градини, РУО, РПУ, културни институции, МКБППМН, неправителствени организации, работещи в областта на образованието, културата, спорта и екологията, териториални структури на заинтересованите централни държавни органи и др.

Стратегията включва и описание на предизвикателствата, определени въз основа на изводите от **Анализа**, стратегическите и оперативни цели, необходимите мерки и дейности в областта на подкрепата за реализиране на поставените цели.

1.2. Общи предпоставки за подкрепата за личностно развитие на децата и учениците в светлината на разпоредбите от Закона за предучилищното и училищното образование и Наредбата за приобщаващо образование

Съгласно чл. 171, ал. 1, т. 7 от *ЗПУО*, получаването на обща и допълнителна подкрепа е право на детето и ученика.

Съгласно чл. 174, ал. 1 от *ЗПУО*, институциите в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, съвместно с държавните и местни органи и структури и доставчиците на социални услуги.

Според чл. 176, ал. 1 от *ЗПУО* и чл. 4, ал. 2 от *Наредбата за приобщаващото образование*, подкрепата за личностно развитие се осигурява на всички деца и ученици, в съответствие с индивидуалните им потребности и има за цел да осигури за децата и учениците подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им.

Чл. 177, ал. 1 от *ЗПУО* и чл. 4, ал. 1 от *Наредбата за приобщаващото образование* определят **два вида подкрепа за личностно развитие** – обща и допълнителна.

Обща подкрепа за личностно развитие по чл. 178, ал. 1 от ЗПУО	Допълнителна подкрепа за личностно развитие по чл. 187 от ЗПУО
Насочена е към развитието на потенциала на всяко дете и ученик.	Насочена е към деца и ученици със специални образователни потребности (СОП), в риск, с изявени дарби, с хронични заболявания, след извършване на оценка на потребностите.
<ol style="list-style-type: none"> 1. екипна работа между учителите и други педагогически специалисти; 2. допълнително обучение по учебни предмети при условията на ЗПУО; 3. допълнителни модули за деца, които не владеят български език (само за детските градини); 4. допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове; 5. консултации по учебни предмети; 6. кариерно ориентиране на учениците; 7. занимания по интереси; 8. библиотечно-информационно обслужване; 9. грижа за здравето; 10. осигуряване на общежитие; 11. поощряване с морални и материални награди; 12. дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение; 13. ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. работа с дете и ученик по конкретен случай; 2. психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна, на комуникативните нарушения и при физически увреждания; 3. осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти; 4. предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за ученици със сензорни увреждания; 5. ресурсно подпомагане за ученици със специални образователни потребности. <p>Съгласно чл. 81 от Наредба за приобщаващо образование, допълнителната подкрепа е:</p> <ul style="list-style-type: none"> - краткосрочна (минимум 1 учебна година, максимум - до края на етап на обучение) - дългосрочна - повече от един етап или степен на обучение или за целия период на обучение.

Основен принцип на **Закона за предучилищното и училищното образование** е подкрепата за детето и ученика да се осъществява на ниво най-близко до мястото, където живее и учи. Общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие се осигуряват в детските градини, в училищата и в центровете за подкрепа за личностно развитие, а в случаите по чл. 111, ал. 1, т. 1 от ЗПУО – в домашни или болнични условия.

2. Анализ на състоянието и готовността на община Димитровград и на образователните институции за осигуряване на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците

В Анализа са разгледани ключовите фактори и елементи от предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците и изводите за основната насока за бъдещи действия, които следват от силните и слаби страни на актуалната ситуация.

2.1. Състояние на общинската мрежа от образователни институции

През учебната 2023/2024 г. образователна система в Община Димитровград обхваща 7 детски градини, 13 училища и 2 обслужващи звена (ОП ДМЦ и ЦПЛР-НАОП „Джордано Бруно“)

2.1.1. Детски градини

Броят, капацитетът на детските градини в общината и децата на възраст между 3 и 6 години към 01.10. на учебната 2023/2024 г. са както следва:

№	Детски градини	Брой деца					Брой персонал			
		3-4 годишни		5-6 годишни		общ бр. деца	от тях: бр. деца със СОП	Педагогически		Непедагогически
		общо	от тях: със СОП	общо	от тях: със СОП			учители	Други (по чл. 211,ал.2 от ЗПУО)	
1.	ДГ № 1	84	0	104	5	188	5	19	1	19,5
2.	ДГ № 2	120	0	116	2	236	2	22	1+1/логопед и психолог/	22
3.	ДГ № 3	51	0	43	1	94	1	9	0	10,5
4.	ДГ № 4	98	2	112	11	210	13	21	0	21,5
5.	ДГ „Слънце“	95	5	111	2	206	7	18	1 логопед +1 психолог по проект	26,5 + 1 пом.-възп. по прокт
6.	ДГ „Райна Княгиня“	42	0	105	4	147	4	15	0.5	20
7.	ДГ „Лилия“	45	0	53	0	98	0	9	0	10,5
	Общо:	535	7	644	25	1179	32	113	5,5	131,5

2.1.2. Училища – към 1.10.2023г.

Училище	Финансиране общинско/ държавно	Ученици						Брой персонал						
		дневна форма на обучение	Задочна форма на обучение	Индивидуална форма на обучение	комбинирана форма на обучение	общо	в т. ч. със СОП	Педагогически специалисти			Непедагогически		Общо	
								учители	Заети щатове	В т.ч други чл. 211, ал. 2 от ЗПУО	персонал	Заети щатове	персонал	Заети щатове
1.ОУ „Алеко Константинов“, Димитровград	общинско	687	0	---	---	687	26	63	63	4	13	12	76	75
2.ОУ „Васил Левски“, Димитровград	общинско	126	-	-	-	126	15	15,7	15,7	-	5	4	20,7	19,7
3.ОБУ „Св.св. Кирил и Методий“, Димитровград	общинско	151	0	0	0	151	16	20	20	-	5	4	25	24
4.ОУ „Христо Смирненски“, с. Радиево	общинско	103	0	0	0	103	7	14	14	0	4	4	18	18
5.СУ „Любен Каравелов“, Димитровград	общинско	637	0			637	17	59	59	4	13	13	72	72
6.ОУ „П.К.Яворов“, Димитровград	общинско	233	0	0	0	233	16	20	20	0	7	7	27	27
7.ОУ „Васил Левски“ - с. Ябълково	общинско	95	0	0	0	95	14	13	13	0	4,5	4,5	17,5	17,5
8.ПМГ „Иван Вазов“, Димитровград	общинско	560	0	0	0	560	0	44	42	1	11	10,5	55	52,5
9.ПЕГ „Д-р Иван Богоров“	общинско	376	0	0	0	376	0	31	31	1	11	11	42	42
10.ПГ „Проф. д-р Асен Златаров“, Димитровград	държавно	274	0	0	0	274	3	33	33	0	10	10	43	43
11.ОУ „Димитър Недялков Матевски“, гр. Меричлери	общинско	98	0	0	0	98	13	14	14	0	7	7	21	21
12.ОУ „Христо Ботев“, с. Крепост	общинско	83	0	0	0	83	8	13	13	0	4,5	4,5	17,5	17,5

13.ОУ „Пенчо Славейков“, Димитровград	общинско	697	0	1	0	698	32	69	69	7	11	10,5	80	80
Общо:		4100	0	1	0	4121	167	408,7	406,7	17	106	102	514,7	509,2

2.2. Специализирани обслужващи звена и други институции и доставчици на социални услуги в общината:

2.2.1. Центрове за подкрепа за личностно развитие

На територията на област Хасково функционира Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование /РЦПППО/.

РЦПППО предоставя на всички училища и детски градини рамка за оценка на индивидуалните потребности за допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците. Специалистите - ресурсни учители от центъра продължават и през тази учебна година да работят с деца и ученици със СОП от детските градини и училищата.

Отчита се повишаване броя на децата в яслена и ранна детска възраст, нуждаещи се от ранна интервенция за компенсирание и преодоляване на дефицити в нервно- психическото и езиково- говорното развитие.

Подадени са 2 заявления от родители на деца в детски градини за отлагане от I клас за една учебна година и са получили положително становище.

1 ученик е получил одобрение за преминаване към индивидуална форма на обучение.

6 детски градини и 8 училища ползват специалисти от РЦПППО при работа с деца и ученици със СОП.

Центрове за подкрепа за личностно развитие	финансиране	Брой ученици						Брой персонал			
		постоянни групи	временни групи	индивидуално обучение	общо	в т. ч. със СОП	Ученици в риск	Педагогически специалисти		Непедагогически персонал	общо
								учители	други (по чл. 211, ал. 2 от ЗПУО)		
ЦПЛР-НАОП „Джордано Бруно“	Смесено финансиране – МОН, община Димитровград	79	36	0	115	-	-	2	0	2	4
Общинско предприятие „Детски и младежки център“ гр. Димитровград	Общински бюджет	-	350	40	390	10	-	-	-	11	11

ЦПЛР-НАОП „Джордано Бруно“

Общинско обслужващо звено в сферата на образованието, което работи в няколко направления. Едно от тях е организиране и провеждане на кръжоци по астрономия. Кръжочната дейност от своя страна включва теоретична и практическа подготовка. Това се осъществява с провеждане на учебни часове в НАОП „Джордано Бруно“ и с организиране на експедиции и летни лагер-школи.

Видовете кръжоци са следните - „Астрономия за деца” – I – IV клас”, „Забавна астрономия” – V – VII клас, „Основи на астрономията” – VIII – X клас, „Астрофизика” – XI – XII клас. Сформират се и две сборни групи по „Практическа астрономия” и „Наблюдателна астрономия”, в които участват ученици от VII до XII клас. Кръжочниците от ЦПЛР-НАОП „Джордано Бруно” изнасят доклади на младежки конференции, свързани с тяхната изследователска дейност, също така участват в различни състезания и олимпиади. Учебният процес на кръжочните форми е съгласуван с учебните програми I-XII клас залегнали в българското училище по предметите- физика, математика, човек и природа и география.

В звездната зала на ЦПЛР-НАОП „Джордано Бруно” се провеждат лекции, съобразени с възрастта и познанията на посетителите. Посетителите са ученически групи от община Димитровград, региона и цялата страна. Планетариумът се посещава и от граждани и гости на Димитровград. ЦПЛР-НАОП „Джордано Бруно” е включен към туристическите обекти на територията на региона. Организиран се и нощни наблюдения за граждани при наличието на подходящи метеорологични условия, а също и при наличието на интересни астрономически събития. Звеното разполага с необходимата техника за осъществяване на наблюденията.

ОП „Детски и младежки център“

Общинското предприятие "Детски и младежки център" е структура с основни дейности в социализацията на деца и младежи, създадена на 01.09.2008г. с Решение № 263/31.07.2008 г. на Общински съвет – Димитровград. Тя предоставя възможности и извънкласни форми за забавление и учене, неформално и гражданско образование. Ние инвестираме върху младежите и обръщаме внимание на гласовете им като основен източник на нови идеи, творчество и художествено изразяване. Основните ни дейности са насочени към извънкласни школи и клубове за работа с деца и младежи, образователни дейности, културни мероприятия, междукултурни дейности.

2.2.2. Профилирано и специализирано образование в общината и обучаване на ученици със СОП:

В община Димитровград има 2 гимназии – ПЕГ „Д-р Иван Богоров” и ПМГ „Иван Вазов”, където от началото на учебната 2023-2024год. не се обучават ученици със СОП.

Професионално образование в общината и обучаване на ученици със СОП:

В община Димитровград има 1 професионална гимназия – ПГ „Проф. д-р Асен Златаров” и 1 Обединено училище с професионално образование в първи гимназиален етап – ОБУ „Св. св. Кирил и Методий”. В тях се обучават 19 ученици със СОП.

Народни читалища

На територията на община Димитровград функционират 37 народни читалища, от които 11 в гр. Димитровград, 1 в гр. Меричлери и 25 в селата. Като културни средища народните читалищата дават възможност на младите хора да развиват своите интереси, способности и талант в самодейното танцово и музикално изкуство. Ежегодно читалищните формации участват в събитията от Културния календар и Спортния календар на Община Димитровград за съответната година.

В читалищата в Община Димитровград функционират множество детски и младежки школи: музикални, езикови, танцови, литературни, театрални, компютърни, школи по изкуства и други. По време на летните ваканции за учениците в читалищата. По време на летните ваканции за учениците в читалищата се организират занимания по интереси.

Спортни клубове

На територията на община Димитровград развиват своята спортна дейност 29 спортни клуба. Практикуват се следните индивидуални и колективни спортове: аеробика, бадминтон, баскетбол, бокс, борба, бойни спортове, спортен бридж вдигане на тежести, джудо, лека атлетика, спортно ориентиране, спортни танци, силов трибой, спортна гимнастика, тенис, тенис на маса, футбол и други. Във всички спортни клубове тренират деца и ученици от община Димитровград, което помага за тяхното личностно развитие. Участвайки в организираните от съответните федерации и спортни организации състезания и турнири децата и учениците развиват своя потенциал и физическа култура, двигателни умения и навици.

2.2.3. Други институции и доставчици на социални услуги в община Димитровград

Община Димитровград предоставя редица социални услуги за хора в неравностойно положение.

Към настоящия момент на територията на община Димитровград функционират четири социални услуги за деца и младежи, извършващи дейности, съгласно чл. 49, ал. 1, т. 3, 5 и 6 от ЗПУО, както следва:

Център за обществена подкрепа

Центърът за обществена подкрепа предлага четири специализирани социални услуги, съгласно чл. 15 от ЗСУ, организирани в комплекс - Информирание и консултиране, Застъпничество и посредничество, Терапия и Обучение за придобиване на умения. Услугите са предназначени за всички деца, за деца в риск по смисъла на Закона за закрила на детето (ЗЗД) и за техните семейства - родители, осиновители, лица полагащи грижи за деца, кандидати за осиновители и приемни семейства.

Основни цели и принципи на работа са гарантиране на най-добрия интерес на детето, подпомагане на детето за вписването му в социалната среда, предоставяне на възможност за пълноценното развитие потенциала на децата, съобразно техните потребности и възможности, информиране и насочване към други социални услуги в общността, предоставяне на услуги, подкрепящи семействата на децата, индивидуална психо-социална консултативна и терапевтична работа с децата, оценка и повишаване на родителския капацитет, насърчаване на отговорно родителство и други.

Дейностите на Центъра са организирани в програми за предоставяне на социални услуги, насочени към конкретни целеви групи:

1. Програма за работа с деца и семейства в неравностойно социално положение и съществуващ риск от извеждане/изоставяне на детето;
2. Програма за работа с деца с рисково или отклоняващо се поведение и в конфликт със закона, извършили противообществена/и проява/и техните семейства;
3. Програма за работа с деца с емоционално – поведенчески затруднения /асоциално, агресивно, автоагресивно поведение и други/ и техните семейства;
4. Програма за работа с деца и семейства, при което има риск от разрушаване на семейните връзки и отношения, които биха оказали негативно въздействие върху цялостното развитие на детето, включително деца, чийто семейства са в процес на раздяла, развод и конфликт за родителските права;
5. Програма за работа с деца в риск и/или жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация, трафик и всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание в/или извън семейството им;
6. Програма за подкрепа на деца преживели, загуба (на родител, значим човек или животно);
7. Програма за подкрепа на деца, настанени в приемни семейства;
8. Програма за подготовка на дете за осиновяване;
9. Програма за обучение на кандидати за осиновители;
10. Програма за работа с деца в риск от отпадане от образователната система или отпаднали от образование и техните семейства;
11. Програма за работа с непълнолетни бременни/майки и техните семейства;
12. Програма за работа с деца установили ранно съжителство;
13. Програма за оценка на родителски капацитет и/или повишаване на родителски капацитет.

Центърът за обществена подкрепа е с капацитет 70 места.

Дневен център за деца с увреждания (ДЦДУ):

Дневен център за деца с увреждания е създаден през 2004г. В неговата специализирана среда се предоставя комплекс от социални услуги, които създават условия за цялостно обслужване на потребителите през деня, свързани с предоставяне на транспорт, храна, задоволяване на ежедневните, здравните, образователните и рехабилитационните потребности, логопедични занятия, психологична помощ, корекционно-възпитателни дейности, обучение за придобиване на умения и социализация. Осигурява включваща, приемаща и стимулираща развитието на децата среда.

Целева група:

Потребители на услугата са деца от община Димитровград с трайни увреждания (двигателни, зрителни, слухови, ментални и множествени), с ЕР на ТЕЛК с определени 50 и над 50% вид и степен на увреждане и техните семейства. Дневният център предоставя полудневна и целодневна грижа на деца с увреждания от 3 до 18 – годишна възраст.

Социални услуги, които ДЦДУ предоставя по чл.15 от ЗСУ:

Съгласно § 1, ал.1 от Преходни и Заключителни разпоредби на Наредбата за качество на социалните услуги, до приемането на Националната карта на социалните услуги за социалните услуги, предоставяни в дневни центрове за деца с увреждания, се прилагат стандартите за качество за следните социални услуги по чл. 15 от Закона за социалните услуги:

1. Дневна грижа;
2. Информирание и консултиране (като специализирана услуга);
3. Застъпничество и посредничество;
4. Терапия и рехабилитация;
5. Обучение за придобиване на умения (като специализирана услуга).

Дейностите в Дневния център за деца с увреждания – Димитровград се осъществяват от квалифицирани специалисти:

- Социален работник
- Психолог
- Логопед
- Рехабилитатор
- Специални педагози

При изпълнението на критериите и стандартите за здравни грижи е назначена медицинска сестра.

Ежедневните потребности на децата са подкрепени от детегледачи.

ДЦДУ разполага със специализиран транспорт – осем местен автомобил Фолксваген „Крафтер”, с който потребителите се извозват от дома им до Дневния център и обратно.

Всички услуги, които се предоставят в Дневен център за деца с увреждания гр. Димитровград са напълно безплатни.

Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания „Дъга”

Услугата е създадена на 01.05.2015г. с Решение на директора на Регионална дирекция за социално подпомагане, гр.Хасково.

Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания „Дъга“, гр. Димитровград е социална услуга от резидентен тип, която предоставя жизнена среда за пълноценно израстване и развитие на деца и младежи .

В центъра се създава среда близка до семейната, при която децата/младежите получават необходимата им индивидуализирана грижа, подкрепя за личностно развитие и за изграждане на умения за самостоятелен и независим живот. Организирането на живота и дейностите в него са насочени към създаването на условия и възможности за децата и младежите да участват равнопоставено в живота на местната общност.

Социални услуги, които предоставя по чл.15 от ЗСУ:

- 1.Информирание и консултиране;
- 2.Застъпничество и посредничество;
- 3.Обучение за придобиване на умения;
- 4.Терапия и рехабилитация.

Целева група на услугата :

Ползвателите на Център за настаняване от семеен тип за деца / младежи с увреждания са:

- 1.Лица до 18-годишна възраст (деца) с увреждания, за които до момента на настаняването им в ЦНСТДМУ няма възможност да бъдат отглеждани в биологичното им семейство, в семейството на близки и роднини или в приемно семейство;
- 2.Лица от 18 до 25-годишна възраст (младежи) с увреждания, за които не е възможно да бъдат подкрепени в семейството или да водят самостоятелен начин на живот.

Възрастовите критерии за прием и напускане в Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания могат да бъдат гъвкави и съобразени с индивидуалните специфики на децата/младежите. По изключение деца под 3 години могат да бъдат настанявани в Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания, в случаите когато в услугата са настанени техни по-големи братя или сестри. Преценка относно такава необходимост се извършва екипно като се отчитат всички важни фактори на средата, включително съвместимостта на различните възрастови групи в услугата, тяхното поведение и развитие, както и изградената емоционална връзка. При всеки конкретен случай е важно да бъде отчетено и мнението на по-големите братя и сестри.

Процедура за кандидатстване, насочване, прием/настаняване на потребителите в услугата:

Настаняването на дете в услуга за резидентна грижа се извършва с решение на съда. До произнасяне на съда дирекция „Социално подпомагане” по настоящия адрес на детето извършва временно настаняване по административен ред.

Центъра за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания „Дъга“, гр. Димитровград е социална услуга от резидентен тип, която предоставя жизнена среда за пълноценно израстване и развитие на деца и младежи .

В центъра се създава среда близка до семейната, при която децата/младежите получават необходимата им индивидуализирана грижа, подкрепя за личностно развитие и за изграждане на умения за самостоятелен и независим живот. Организирането на живота и дейностите в него са насочени към създаването на условия и възможности за децата и младежите да участват равнопоставено в живота на местната общност.

Всеки младеж на възраст от 18 до 25 години, желаещ да ползва специализирана социалната услуга ЦНСТДМУ, подава заявление по настоящ адрес до Дирекция социално подпомагане. Лицето предоставя на директора на услугата ПОП от ДСП.

- Въз основа на изготвена предварителна оценка на потребностите и идентифицирана необходимост от предоставяне на социалната услуга, в ЦНСТДМУ се сформира Мултидисциплинарен екип (МДЕ), определен със заповед от директора на Центъра.

В екипа задължително се включват минимум двама служители, осъществяващи дейност по предоставяне на социалната услуга, чиято квалификация се определя в зависимост от изискванията за предлаганата социална услуга. При изготвянето на индивидуалната оценка на потребностите и индивидуалния план за подкрепа, доставчикът на социалната услуга може да иска информация, съдействие и становища от държавни органи, община, личен лекар, семейство и близки на лицето, лечебно заведение и други институции, като те са длъжни да ги предоставят в рамките на срока, определен от доставчика.

- Предоставянето на социалната услуга в ЦНСТДМУ е въз основа на индивидуална оценка на потребностите и индивидуален план за подкрепа на лицето, които се изготвят в съответствие със следните принципи:

- Обективност и пълнота;
- Всеобхватност при анализа на потребностите на лицето;
- Включване на лицето и/или негов представител /близък / попечител.

- В случай, че лицето, което желае да ползва социалната услуга, е пълнолетно лице, поставено под **запрещение**, настаняването се извършва от районния съд по настоящия адрес на лицето

Заедно със съдебното решение за настаняване в социалната услуга лицето предоставя :

- Копие от съдебно решение за поставяне под запрещение;
- Копие от удостоверение от органа по настойничество и попечителство за учредяване на настойничество/ попечителство.

Дневен център за деца с увреждания с програма за ранна интервенция на уврежданията (ДЦДУ ПРИУ)

Център за ранна интервенция на уврежданията (ЦРИУ) по проект „Подкрепа за всички деца“ до 30.09.2023г.

Същност на ранната интервенция

Ранната интервенция се отнася за деца от 0 до 7 години, които имат увреждане или са в риск от развитие на увреждане или имат друга специална нужда, която влияе на развитието им (деца, отглеждани в институции; деца живеещи в риск от бедност, насилие и други рискови фактори). Ранната интервенция допринася за ранно идентифициране на рисковете за здравето и развитието на децата и ранна намеса. Тя осигурява услуги на тези деца и техните семейства с цел намаляване на ефектите от увреждащото състояние.

Ранната интервенция се стреми да повлияе съществуващите проблеми в развитието, както и да предотврати появата на нови. Ранната интервенция е мобилна услуга с превантивен характер. Основният използван подход е семейно-ориентиранят подход. Той поставя във фокуса на работа не само детето, но и цялото семейство.

Родителите имат възможност в партньорство със специалиста да определят приоритетите в развитието на своето дете и да работят заедно за постигането на поставени от тях цели по отношение на подобряване състоянието на детето и създаване на подкрепяща среда.

Услугите по ранна интервенция имат смисъл за детето, семейството и общността. Те помагат на децата да постигнат по-добри резултати, подпомагат социалното включване, защитават човешките права, подкрепят семействата и спестяват ценни ресурси за общността.

Целева група

Целева група на услугата „Център за ранна интервенция на уврежданията“ са деца на възраст 0-7 години, които имат увреждане или са в риск от развитие на увреждане или имат друга специална нужда, която влияе на развитието им, както и техните семейства.

Капацитет

Капацитетът на ДЦДУ ПРИУ е определен съобразно особеностите на целевата група – 15 деца.

Персонал

Ръководител/управител, счетоводител, рехабилитатор, социален работник, медиатор, специален педагог, логопед, шофьор и хигиенист. Определени са съобразно особеностите на целевата група, бюджет по Проекта(за 2023г.) и делегирания бюджет(за 2024).

Дейности

1. Индивидуална работа с деца с участието на родителя

- Терапевтично-рехабилитационна работа
- Индивидуална логопедична работа
- Индивидуална психологическа работа
- Индивидуална педагогическа подкрепа на деца на 5/6 годишна възраст
- Групова работа с деца с участието на родителя
- Групи за игра дете – родител
- Групи за комуникация
- Арт-занимания
- Работа с родители
- Консултации със социален работник
- Индивидуални консултации с психолог
- Родителски групи за взаимопомощ и подкрепа
- Обучения за родители
- Домашни посещения на мобилен екип в домовете на семействата
- Внедряване на ДАК в индивидуалната работа с деца
- Обучение на специалистите за работа с Комуникатор 5

Развитието на социалната услуга е насочено:

- към потребителите и ангажираността на техните семейства;
- към активното участие на семейството в целия процес на работа;
- към насърчаване на взаимодействието, изграждането и укрепването на връзката дете-родител;
- към работа в партньорство между специалистите и родителите за изпълнение на целите на индивидуалния план;
- важна насока е и насърчаването на творческите умения на децата, като се развиват чрез арт-занимания;

- при затихване на ситуацията в страната и разпускане на извънредните противоепидемични мерки, да се възобновят груповите консултации, както и родителските групи за взаимопомощ и подкрепа;
- Допълващата и алтернативна комуникация (ДАК) са методи за комуникация, които допълват или заместват говора и писмената реч. Внедряване на ДАК - обучение на специалистите за работа с Комуникатор5.
- достигане на пълен капацитет от потребители в ЦРИУ.

ДЦДУПРИУ след 1-ви ноември 2023г. – делегирана от държавата дейност.

Описание на услугата:

Дневен център за деца с увреждания (с програма Ранна интервенция на уврежданията) е комплекс от специализирани социални услуги предоставяни в дневна, полудневна и почасова грижа. Центърът създава условия за цялостното обслужване на потребителите през деня, свързани с осигуряването на храна, транспорт, задоволяване на ежедневни потребности в дневна и полудневна. В ДЦДУ (ПРИУ) се осъществява комплексна корекционно-възпитателна работа за обучение в придобиване на умения с педагог; терапия и рехабилитация – работа с логопед, медицинска рехабилитация, социализация, психологическа подкрепа; застъпничество и посредничество; информиране и консултиране на деца и семейства. Услугите по ранна интервенция се предоставят както в специализирана среда, така и в близка до семействата и децата естествена среда. ДЦДУ (ПРИУ) разполага със специализиран транспорт, с който потребителите се извозват от дома им до Дневния център и обратно.

Дейностите в ДЦДУ (ПРИУ) се осъществяват от екип от квалифицирани специалисти: директор, социален работник, психолог, логопед, рехабилитатор, медицинска сестра, педагог. Работата им се подпомага от детегледач, хигиенист, шофьор и сътрудник социални дейности.

Целева група:

ДЦДУ (ПРИУ) предоставя социални услуги на деца от 0 до 7-годишна възраст с увреждания, с изоставане в развитието, атипично поведение, социални и емоционални затруднения или деца, при които има голяма вероятност за изоставане в предучилищна възраст, като се посрещат нуждите им и се търсят възможности за тяхното развитие.

Процедура за кандидатстване, насочване, прием/настаняване на потребителите в услугата:

Родителите на децата, които желаят да ползват социалните услуги на ДЦДУ (ПРИУ), подават заявление до Директора на дирекция „Социално подпомагане”, гр. Димитровград. Децата се приемат с предварителна оценка на потребностите по чл.7 ал.1 от ППЗСУ или с направление/заповед на Директора на Дирекция ”Социално подпомагане” – гр. Димитровград, съгласно чл.74 ал.1 т.1 на Закона за социалните услуги.

След предоставянето на насочващите документи, директорът организира изготвянето на индивидуална оценка на потребностите (ИОП) и индивидуален план за подкрепа (ИПП) в срок до 20 дни от заявяването на желанието за ползване на социалната услуга ДЦДУ (ПРИУ).

Преди настаняването на децата се сключва договор за предоставяне на социални услуги между директора на Дневния център и родителя/настойника на всяко дете, след съвместно изготвените на оценка на неговите потребности и индивидуален план за подкрепа – неразделна част от договора. Всички услуги, които се предлагат, са напълно безплатни до навършване на 7 годишна възраст на децата.

2.3.1. Разпределение по детски градини и училища:

община	населено място	детска градина /училище	общ брой деца/ ученици	брой деца/ ученици със СОП	% от общия брой
Димитровград	Димитровград	ОУ „Алеко Константинов”	687	26	
Димитровград	Димитровград	ОУ „Васил Левски”	126	15	
Димитровград	Димитровград	ОБУ „Св.Св.Кирил и	151	16	
Димитровград	Димитровград	ОУ „Христо Смирненски”	103	7	
Димитровград	Димитровград	СУ „Любен Каравелов”	637	17	
Димитровград	с. Крепост	ОУ „Пейо К. Яворов“	233	16	
Димитровград	с.Ябълково	ОУ „Васил Левски”	95	14	
Димитровград	гр.Меричлери	ОУ „Димитър Н.Матевски“	103	13	
Димитровград	Димитровград	ОУ „Христо Ботев“	98	8	
Димитровград	Димитровград	ОУ „Пенчо Славейков“	698	32	
Димитровград	Димитровград	ПГ „Проф. д-р Асен	274	3	
Димитровград	Димитровград	ДГ № 1	188	5	
Димитровград	Димитровград	ДГ № 2	236	2	
Димитровград	Димитровград	ДГ № 3	94	1	
Димитровград	Димитровград	ДГ № 4	210	13	
Димитровград	Димитровград	ДГ „Слънце”	206	7	
Димитровград	Димитровград	ДГ „Райна Княгиня”	147	4	
	Общо:		4286	199	

Най- голям е броят на учениците със СОП в ОУ „Пенчо Славейков“ , гр. Димитровград /32 /, а на децата - в ДГ № 4, гр. Димитровград

2.3.2. Разпределение по населени места (местоживеене) и ежедневно пътуване до училище/ детска градина на деца и ученици със СОП:

община	населено място	брой деца/ ученици със СОП	бр. ежедневно пътуващи деца и ученици със СОП
Димитровград	Каснаково	1	1
Димитровград	Клокотница	0	0
Димитровград	Горски извор	0	0
Димитровград	Сталево	2	2
Димитровград	Скобелево	4	4
Димитровград	с. Златополе	4	4
Димитровград	с. Крум	1	1
Димитровград	с. Черногорово	8	8
Димитровград	Димитровград	20	3
Димитровград	с. Крепост	12	0
Димитровград	Димитровград	12	1 (от с.Злато поле) и 3 (от кварталите)
Димитровград	с.Радиево	4	3 /с.Странско -2, с. Г.Асеново – 1/
Димитровград	с.Черногорово	3	3
Димитровград	с.Злато поле	1	1
Димитровград	с.Добрич	1	1
Димитровград	Димитровград	2	-
Димитровград	Д-град, кв.Марийно	6	6
Димитровград	Черногорово	0	1
Димитровград	Райново	0	1
Димитровград	Горски извор	0	3
Димитровград	Бодрово	0	2
Димитровград	Димитровград	1	0
Димитровград	Димитровград	3	0
Димитровград	Ябълково	1	0
Общо:		87 86	48

Пътуващите ежедневно ученици със СОП представляват 24 % от общия брой ученици със СОП и 5% от общия брой ученици, пътуващи изобщо.

2.3.3. Разпределение по групи и класове

Брой деца със СОП за задължително предучилищно образование през учебната 2023/2024 г.:

Детска градина/Училище	I група/ II група/ разновъзрастна (2-4 год.)	III група (ПГ - 5 г.)	IV група (ПГ - 6 г.)
ОУ „Христо Ботев“	0	0	1
ОУ „Пенчо Славейков“	0	0	1
ДГ № 1	0	3	2
ДГ № 2	1	1	0
ДГ № 3	-	-	1
ДГ № 4	3	4	6
ДГ „Слънце“	4	2	1
ДГ „Райна Княгиня“	0	3	1
Общо:	8	13	13

Брой ученици със СОП в начален и прогимназиален етап:

Училище	I клас	II клас	III клас	IV клас	V клас	VI клас	VII клас
ОУ „Христо Смирненски“, с. Радиevo	0	1	0	1	1	4	0
ОУ „Алеко Константинов“	0	5	8	6	2	2	3
ОБУ „Св. св. Кирил и Методий“	1	1	2	2	5	0	3
ОУ „Васил Левски“ Димитровград	0	1	3	2	2	4	3

СУ „Любен Каравелов”	0	0	6	2	1	0	3
ОУ „Васил Левски”, с. Ябълково	2	3	2	1	3	2	1
ОУ „Христо Ботев”, с. Крепост	0	2	2	1	0	1	1
ОУ „ Пейо К. Яворов”	0	1	4	1	6	2	2
ОУ „Димитър Матевски”, гр. Меричлери	0	1	2	3	2	1	4
ОУ „Пенчо Славейков”	3	7	5	8	5	3	0
Общо:	6	22	34	27	27	19	20

Брой ученици със СОП в гимназиален етап:

Училище	VIII клас	IX клас	X клас	XI клас	XII клас	Общо
ПП “Проф. д-р Асен Златаров“	1			2		3
ОБУ „Св. Св. Кирил и Методий”	0	0	2	0	0	2
СУ „Любен Каравелов”	2	1	2	0	0	5

Като се има предвид броя на учениците в VI и VII клас, които ще влязат в средното образование на мястото на напускащите ученици от XI и XII клас, може да се направи извода, че в следващите две години общия брой на учениците със СОП ще се увеличава.

От общия брой ученици със СОП в гимназиален етап **3-ма** се обучават в **професионално образование**. Това представлява 30 % от учениците със СОП в етапа.

2.3.5. Ученици (до 16 години) с множество и тежки увреждания, които правят интегрираното им обучение неефективно:

Община Димитровград	11 бр. ученици с тежки и множество увреждания	от тях: 0 бр. ученици, които НЕ се обучават, всички се обучават в ЦСОП
------------------------	---	--

Учениците с оценки с качествен показател не получават документ за завършен етап от обучение, а получават удостоверение за завършен VII клас (по чл. 130, ал. 2 от ЗПУО) и удостоверение за завършен X клас (по чл. 131, ал. 2 от ЗПУО).

ИЗВОД: Групата деца и ученици със специални образователни потребности, които се нуждаят от допълнителна подкрепа за личностно развитие, е много разнообразна по своя състав и особености в отделните училища и детски градини. Това изисква много конкретен подход при планиране на необходимите ресурси и нагласяне на институционалните практики към индивидуализирана грижа, както и гъвкави решения на място и в сътрудничество с другите институции.

2.4. Обезпеченост на образователната система със специалисти

Към началото на учебната 2023/2024 г. **педагогически съветници** има в следните училища:

1. СУ „Любен Каравелов“, Димитровград – 1 щат;
2. ОУ „Алеко Константинов“, Димитровград -1 щат;
3. ПМГ „Иван Вазов“, Димитровград – 1 щат;
4. ПЕГ „Д-р Иван Богоров“ – 1 щат;
5. СУ „Любен Каравелов“ – Димитровград – 1 щат;
6. ОУ „Васил Левски“, Димитровград -1 щат(по проект „Успех за теб“,2024).

Към началото на учебната 2023/2024 г. **психолози** има в следните училища и детски градини:

1. Детска градина № 2 - 1 щат;
2. ДГ „Слънце“ – 1 по проект (от 2019);
3. ОУ „Пенчо Славейков“, Димитровград – 2 щат;
4. ДГ „Райна Княгиня“ – 0,5 щат.

Към началото на учебната 2023/2024 г. **логопеди** има в следните училища и детски градини:

1. ОУ „Алеко Константинов“, Димитровград -1 щат;
2. СУ „Любен Каравелов“, Димитровград – 1 щат;
3. ОУ „Пенчо Славейков“, Димитровград – 1 щат;

Назначени в училищата ресурсни учители – 7.

Назначени в детските градини ресурсни учители – 4.

Назначени в детските градини/ училищата логопеди – 5.

ИЗВОД: Отчита се увеличен брой на специалистите, които предоставят обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците в община Димитровград. В следващият стратегически период ще се търсят възможности за популяризиране на тази практика. Твърде малко са използвани възможностите по проект „Успех за теб“ за назначаване на педагогически специалисти – психолог и логопед в ОУ „Пенчо Славейков“ и педагогически съветник в ОУ „Васил Левски“, Димитровград. Въпреки проведените квалификации е необходимо повишаване

компетентностите на всички педагогически специалисти в детските градини, училищата и центрoвете за подкрепа за личностно развитие за своевременно идентифициране на потребностите от обща и допълнителна подкрепа и предоставянето на адекватни мерки.

2.5. Материални условия в институциите по отношение на обучението ученици със специални образователни потребности:

Достъпната физическа среда включва осигуряване на подходящи условия, използване и прилагане на иновативни подходи и съвременни технологии за архитектурна и физическа достъпност, които в най-голяма степен да отговорят на потребностите на децата и учениците. (чл. 103 на Наредба за приобщаващото образование) Съгласно чл. 104, ал. 1 от Наредба за приобщаващото образование достъпна архитектурна среда се осигурява най-малко чрез:

1. входни и комуникационни пространства;
2. помещения и пространства за общо ползване;
3. санитарно-хигиенни и спомагателни помещения.

Чл. 104, ал. 2 и 3 от Наредба за приобщаващото образование определят достъпната архитектурна среда в институциите в системата на предучилищното и училищното образование се осигурява чрез съобразяване на елементите на сградите и съоръженията със специфичните изисквания за различните видове увреждания. Общодостъпните помещения в сградите се свързват чрез достъпен маршрут.

Състоянието на достъпната архитектурна среда в училища и детските градини е както следва (данните са по сгради/корпуси, а не по институции):

- изградени рампи - в ПМГ „Иван Вазов”, СУ „Любен Каравелов”, ОУ „Алеко Константинов”, ОУ „Пенчо Славейков”, гр.

Димитровград

- изградени асансьорни уредби – 1 в ПЕГ „Д-р Иван Богоров”, гр. Димитровград
- маркиране на маршрути и обозначение на помещенията, осигуряващи достъпната архитектурна среда - 1 в ОУ „Христо Ботев”,

с. Крепост

Подобрена е специализираната подкрепяща среда в образователните институции, съобразно нормативните изисквания (чл. 106, ал. 4 от Наредба за приобщаващото образование). Обзаведени кабинети с мебели, дидактични средства и мултифункционални устройства за деца и ученици със специални образователни потребности и с емоционални и поведенчески проблеми има в **почти** всички образователните институции в града.

Ресурсни кабинети са окомплектовани с бюра, секции, чинове, ергономични столове, етажерки, килими, дивани, мултифункционални устройства, велоергометри, фотоапарати, лаптопи и монитор-телевизор, дидактични игри, образователни материали и детски книжки. Някои от специализираните кабинети са оборудвани изцяло или съвместно с Регионален център - Хасково като тези в ОУ „Васил Левски“ гр. Димитровград, ОБУ „Св. св. Кирил и Методий“, гр. Димитровград, ОУ „Христо Смирненски“, с. Радиево, ОУ „Пейо Яворов“, гр. Димитровград, ОУ „Д.Матевски“, гр. Мерицлери. Обзаведените кабинети със средства на образователните институции са в - ОУ „Алеко Константинов“ гр. Димитровград, ОУ „Д. Матевски“, гр. Мерицлери, ОУ „П.Славейков“ – 3 кабинета-ресурсен, логопедичен и сензорна стая, СУ „Л. Каравелов“ – ресурсен и логопедичен, ОУ „Христо Ботев“, с. Крепост, ОУ „Васил Левски“, с. Ябълково- оборудван по проект

„Подкрепа за приобщаващо образование“. ДГ №4 2 кабинета ресурсен/логопедичен, ДГ „Райна Княгиня“, ДГ „Слънце“, ДГ №1. В едно училище и една детска градина съществува необходимост, но все още няма ресурсни или други специализирани кабинети за работа с децата със СОП - ПГ „Проф. д-р Асен Златаров“, ДГ №3.

Всички специалисти, които работят с деца и ученици със СОП, са обезпечени с преносими компютри и добра дидактична база за работа върху фината и обща моторика, логическото мислене, онагледяване, сензорни игри и други, които всяка година се допълват и обновяват. За работата на специалистите са подsigурени: мултимедия, тестове за наблюдателност, пространствена ориентация; пъзели Монтесори, методически ръководства, учебници, сборници, тестови книжки за всички възрастови групи и др.

ИЗВОД: Материално-техническата база се развива според наличните финансови ресурси. Архитектурната достъпност е факт за малък брой образователни институции. Необходими са още целеви средства и планирани действия за привеждането на материалните условия в съответствие с нормативните изисквания. Има финансови механизми в делегирания бюджет, които дават възможност за подобряване на Материално-техническата база – целеви средства със задължителен процент за изразходване за подобряване на средата.

2.6. Карьерното ориентиране на учениците

От 2018 г. на територията на област Хасково функционира *Център за карьерно ориентиране*, стартирал по проект „Система за карьерно ориентиране“, а през 2019 г. преминава към *ЦПЛР – ОУО*. Дейностите се осъществяват от 3-ма карьерни консултанти. Те провеждат индивидуална и групова работа с ученици от всички степени на училищното образование по въпросите за тяхната професионална ориентация и карьерно развитие. Центърът за карьерно ориентиране разполага със зала за информиране, зала за индивидуално консултиране и зала за групова работа.

Областите на дейност са: информиране, консултиране, посредничество, организиране и разработване на училищни практики за карьерно ориентиране. В община Димитровград част от детските градини и училища работят по европейски проекти, Национални програми за 2023 г., както и проекти на МОН, като: НП „Осигуряване на съвременна, сигурна и достъпна образователна среда“, НП „Иновации в действие“, НП „Заедно в изкуствата и в спорта“, НП „Занимания по интереси“, НП „Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в системата на предучилищното и училищното образование“, НП „Бизнесът преподава“, НП „Ученически олимпиади и състезания“, НП Без свободен час“, НП „Ученически олимпиади и състезания“, НП „Професионално образование и обучение“, НП „Заедно за всяко дете“, НП „България - образователни маршрути“, НП „Квалификация на педагогическите специалисти“, Проект „Образование за утрешния ден“, Проект „Подкрепа за приобщаващо образование“, Проект „Успех за теб“, Проект „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“, Проект „Ученически практики 2“, проект по програма Еразъм +, Проект „Модернизация на професионалното образование“, проект „Подкрепа за успех“, схема „Училищен плод“ и схема „Училищно мляко“, Постановление № 46 от 19 март 2020 г. за определяне на минимални диференцирани размери на паричните средства за физическа активност, физическо възпитание, спорт и спортно-туристическа дейност на деца и учаци в институции в системата на предучилищното и училищното образование и във висшите училища.

Потребители на услугите по кариерно ориентиране са ученици от 1-12-ти клас, родители, директори на училища, учители и педагогически съветници, други институции, домове, школи и социални центрове, НПО и др. В начален етап дейностите по кариерно ориентиране са насочени към запознаване на учениците със света на труда и различни професии; възпитание в уважение към труда; подкрепа за развитие на личностни и социални умения, за изява на първите мечти и проекти, насочени към бъдещата реализация. Най-ефективните методи са игри, викторини, състезания, комбинирани с беседи, демонстрации, творчески занимания. Много привлекателни за децата са посещенията на различни работни места, гостуване на родители, които разказват за своите професии и др. В община Димитровград кариерното ориентиране на учениците се осъществява основно от класните ръководители и педагогическия съветник в часа на класния ръководител, индивидуални срещи с ученици и родители, групови дискусии и беседи в часовете по теми, свързани с избора на професия, работа по проекти, срещи - разговори с родители, които разказват за своите професии, посещения с ученици в различни учебни заведения. Организиран се и родителски срещи за приема след завършено основно образование с участието на представители на учебни заведения в общината. Дава се информация за видовете подготовка в институциите, ред и условия за осъществяване на приема, професии и специалности, които се изучават. Важна част от кариерното ориентиране на учениците е посредничеството между ученици, училище и бизнес по проблемите на кариерното ориентиране, така също и разработване на училищни практики за кариерно ориентиране.

ИЗВОД: Опитът и ресурсите от проекта на МОН се използват от структурата наследник на Центъра за кариерно ориентиране пълноценно. Училищата все още ограничено предлагат кариерно ориентиране на учениците и то е повече кампанийно в рамките на изпълнението на държавния план – прием.

2.7. Работа с деца и ученици с изявени дарби:

Работа с таланти и даровити деца в свободното им от учебни занятия време в областта на науката, изкуството и спорта в Община Димитровград е приоритет на Общинско предприятие Детски и младежки център (ОП ДМЦ) и Народна астрономическа обсерватория (НАОП) „Джордано Бруно“. В годините те доказаха, че са институции, които целенасочено работят за откриване на таланта на детето и имат интердисциплинарен характер на обучение и все повече се превръщат в сигурна среда за общуване на децата и учениците. Тези две институции затвърдиха своето място, като предлагат условия за алтернативна заетост на младите хора в борбата срещу негативите на обществото ни, които все по драстично нарастват: агресия, насилие, наркомания, проституция, алкохолизъм. В ОП ДМЦ 390 деца и ученици са включени в дейности в три направления – наука и техники, изкуства и спорт, а в ЦПЛР-НАОП „Джордано Бруно“ – 115 деца и ученици се обучават в направление наука и техники в областта на астрономията. Участници от всички учебни групи се включват в дейности от Общинския календар за изяви по интереси на децата и учениците от община Димитровград и в Културния календар на Община Димитровград. За всички участници в групите са осигурени възможности за участие в различни национални и международни изяви. Изявените ученици са награждавани с грамоти на ОП ДМЦ, НАОП и сертификати за участие. На територията на община Димитровград в свободното им време, с децата и учениците работят 22 спортни клуба и 29 читалища.

За стимулиране на таланти и надарени деца от 2009 г. Община Димитровград разработва Програма на мерките за закрила на деца с изявени дарби от държавните и общинските училища. През 2022 г. и 2023 г. по Програмата са стимулирани общо над 260 ученици, класирани

на призови места индивидуално или групово в състезания и конкурси. Финансовото обезпечаване на Програмата е в размер на 30 000 лева за 2022 година и 37 000 лева за 2023 година. За периода от декември 2021 година до края на 2023 година общо 9 ученици получават национални едногодишни стипендии в размер на 135,00 лева месечно от МОН и ММС за класиране на призови места в национални състезания и конкурси, общата сума на националните стипендии за двете години възлиза на 6430 лева. За 2024 година има подадени искания от 5 ученици – 3 от МОН и 2 от ММС.

ИЗВОД: Дейностите на институциите, ориентирани към дарбите и интересите на децата и учениците в свободното им време, са разнообразни и имат дълги традиции. Учениците могат да избират, както между форми, предлагани в училищата, така и между предлагани от други организации и институции и по проекти. Законът за предучилищното и училищно образование дава възможности за индивидуална подкрепа на дарбите на децата и учениците и чрез гъвкави форми на обучение във формалното образование и в свободното време. Заниманията по интереси са осигурени нормативно и финансово и това задава стабилна рамка за училищата и общините да развиват креативни идеи.

2.8. Напускане на образователната система. Деца в риск.

В новия стратегически период дейностите ще стъпят на постиженията на Механизма за съвместна работа на институциите за обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна училищна възраст (решение № 373 на МС от 5 юли 2017 г.) за учебната 2020/2021 г. и Постановление № 100 от 8 юни 2018 г. за създаване и функциониране на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст за учебната 2020/ 21 г. и следващите.

Създадена е електронна Информационната система за реализация на механизма (ИСРМ) с различни нива на достъп и функционалности. Периодично системата се зарежда с обновена информация за статуса на деца и ученици в училищна възраст.

Предвид ангажиментите на местната власт на територията на община Димитровград бяха създадени 8 екипи по обхват, в които са включени общински служители, кметове и кметски наместници. Участниците в екипите през учебната 2019/2020г. преминаха няколко обучения, организирани от РУО-Хасково. По данни от ИСРМ **към 01. 01. 2024 г.** е установено:

- В чужбина - 41
- Няма информация – 11
- Записан след обход – 12
- Незаписан след обход– 5
- Не е зададен - 5
- В риск - 3
- Отпаднал - 3

Във връзка с изискването на чл. 5, ал. 9, т. 4 на Механизма за ежемесечно подаване на информация от директорите на училища и детски градини чрез ИСРМ за неосигурено задължително присъствие на учениците за повече от 5 учебни часа или за повече от 3 дни на

дете, посещаващо група за задължително предучилищно образование, по неуважителни причини се съставят административни актове с цел налагане на наказания на родителите по реда на чл. 347 от ЗПУО.

В детските градини и училищата се следи за деца в риск, сформирани са екипи за подкрепа според индивидуалните нужди за набелязване на мерки за въздействие. Периодично се анализират потребностите на децата и учениците, както и на техните семейства и се търси начин за подкрепа и решаване на проблемите.

Изградена е оптимална и гъвкава транспортна схема до град Димитровград с наличните 9 училищни автобуси, като е осигурено безопасното придвижване на учениците до съответното училище. В училищата са осигурени необходимите условия за хранене както на пътуващите, така и на всички учениците, включени в целодневна организация на учебния ден – помещения за столово хранене и кетъринг.

Целта е създаване на условия за обхващане и задържане им системата на училищното образование; мотивиране им да участват активно в обучението, да променят отношението си към образователния процес в резултат на допълнителни занимания; подобрени образователни резултати; подкрепа за продължаване на образованието в гимназиален етап и придобиване на професионална квалификация, както и квалификация на педагогическите специалисти за работа в мултикултурна среда.

ИЗВОД: Изграден е механизъм за междуинституционално взаимодействие, екипна работа и обмен на информация. Подобряването на действието на механизма за обхват е по посока на устойчив темп на намаляване броя на необхванатите деца и ученици и задържане в училище на вече обхванатите.

3. Предизвикателства.

Ключовите предизвикателства в периода на двегодишната Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Димитровград са свързани с надграждане на постиженията и преодоляване на трудностите относно организацията на грижата за индивидуалните потребности на всяко дете и ученик.

3.1. Увеличаващият се брой на децата със СОП, приобщени в детските градини и училищата, налага качествена промяна на образователните методи и подходи, оказване на подкрепа на учителите от страна на педагогически съветници и психолози, включително на външни за училището специалисти, които да подпомогнат учителите в изпълнение на техните непосредствени образователни и възпитателни задачи, оглед специфичните потребности на децата и учениците.

3.2. Осигуряване на достатъчен брой специалисти за предоставяне на мерки за обща и най-вече за допълнителна подкрепа на децата и учениците в детските градини и училищата – психолози, логопеди, ресурсни учители, помощници на учителя, социални работници и др. специалисти.

3.3. По-гъвкаво използване и популяризиране потенциала на социалните услуги, предлагани в общината.

3.4. Ефективно взаимодействие с родителите в процесите на приобщаване – обезпечаване на тяхната информираност по отношение на механизмите за предоставяне на подкрепа за личностно развитие, институциите, които я предоставят, както и по отношение на техните права, задължения и компетентности като активни участници в развиването на способностите и уменията на децата и учениците.

3.5.Повишаване на компетентностите на всички педагогически специалисти в детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие за своевременно идентифициране на потребностите от обща и допълнителна подкрепа и предоставянето на адекватни мерки.

3.6.Взаимодействие и сътрудничество между различните институции, органи и структури, осигуряващи подкрепа за личностно развитие на територията на община Димитровград.

3.7.Осигуряване на адекватна подкрепяща среда във всички компоненти и увеличаване броя на образователните институции, които я предоставят - изграждане на достъпна архитектурна среда, осъвременяване на кабинети и класни стаи/занимални; благоустрояване на дворни пространства; подобряване на условията за хранене.

3.8.Превръщане на детето/ученика в активен участник в дейностите по подкрепа за личностното развитие и предотвратяване маргинализация на децата и учениците в неравностойно положение.

3.9. По-пълно използване на финансовите механизми и особености в сферата на приобщаващото образование, привличане на проектно финансиране.

4. Стратегически и оперативни цели.

4.1. Стратегическа цел: В двегодишния период на Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците да се осигурят ключовите фактори и ресурси за устойчиво прилагане в образователните институции на общата и допълнителна подкрепа за личностно развитие, предвидена в нормативната уредба.

4.2. Оперативни цели:

4.2.1. Оперативна цел 1: Осигуряване на **процес и среда на учене**, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

4.2.2. Оперативна цел 2: Осигуряване на **качество на човешките ресурси** за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици.

4.2.3. Оперативна цел 3: Организационно развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование.

4.2.4. Оперативна цел 4: Подобряване на **материалните условия и достъпност на средата** за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование.

4.2.5. Оперативна цел 5: Подобряване на **взаимодействието** между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.

4.2.6. Оперативна цел 6: Сътрудничество с гражданското общество и подобряване на **обществената информираност и чувствителност** относно целите и принципите на приобщаващото образование.

4.2.7. Оперативна цел 7: Оптимизиране на процеса на приобщаване в условията на **обучение от разстояние в електронна среда /ОПЕС/**.

5. Основни дейности за постигане на целите.

Дейностите са групирани според петте оперативни цели и представят насочващи примерни направления и дейности за общината, образователните институции и другите държавни институции, които ще планират и изпълняват конкретни дейности, според своите компетентности.

5.1. По оперативна цел 1: Осигуряване на **процес и среда на учене**, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

5.1.1. Дейност 1 - Осигуряване на качествено и задълбочено оценяване на индивидуалните потребности на децата и учениците и разграничаване на нуждата от обща и от допълнителна подкрепа.

- Изпълнение на нормативно определените практики за екипна работа на учителите съгласно чл.16 от Наредбата за приобщаващо образование за разпознаване на обучителни трудности у децата и учениците;
- Извършване на оценка на риска от обучителни затруднения на децата на 5 и 6 годишна възраст в рамките на установяването на готовността на детето за училище, като се отчита физическото, познавателното, езиковото, социалното и емоционалното му развитие (чл. 10 от Наредбата за приобщаващо образование);
- Ранно оценяване от педагогическите специалисти в детската градина на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата от 3 години до 3 години и 6 месеца - извършва се съгласно глава втора, раздел I на Наредбата за приобщаващо образование (чл. 8 до чл. 11) – ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни трудности, определяне на необходимостта от допълнителни модули по български език за децата, които не владеят български език и идентифициране на нуждата от оценка на потребностите за допълнителна подкрепа;
- Прилагане в образователните институции на методи и подходи за ефективна работа с децата и учениците с обучителни трудности във формите за общата подкрепа за личностно развитие (чл. 20, 23 - 26 от Наредбата за приобщаващо образование).
- Профилактика и диагностика на често срещани заболявания в ранна детска и училищна възраст;
- Осигуряване на условия за повишаване двигателната активност и системно практикуване на спорт.

5.1.2. Дейност 2 Прилагане в образователните институции на методи и подходи за ефективна работа с децата и учениците с обучителни трудности във формите за общата подкрепа за личностно развитие (раздел II от *Наредба за приобщаващото образование*).

- Създаване в училищата и детските градини на екипи за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) за всяко конкретно дете и ученик, за което ще се извършва оценка на индивидуалните потребности и ще се предоставя допълнителна подкрепа - чл. 188 и 189 от ЗПУО, чл. 128 от Наредба за приобщаващото образование.
- Взаимодействие между ЕПЛР в детските градини и училищата с регионалния екип за подкрепа за личностно развитие (РЕПЛР) в РЦПППО, гр. Хасково, във връзка с одобряването или не на оценките на ЕПЛР или извършване на оценка в образователни институции, които нямат експертен капацитет за създаването на пълни екипи - чл. 190, ал. 3 от ЗПУО.
- Разработване на индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми за учениците със СОП и изготвяне на седмично разписание, съобразено с психо-физическите особености и индивидуалните потребности на ученика.
- Осигуряване на необходимите рехабилитации на децата и учениците със СОП - психо-социална, на слуха и говора, зрителна, на комуникативните нарушения, кинезитерапия.
- Осигуряване на възможности за продължаване на обучението след VII клас, вкл. и професионална подготовка за учениците със СОП.

5.1.3. Дейност 3 - Организиране в образователните институции на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със СОП в съответствие с нормативна уредба – *ЗПУО* и *Наредбата за приобщаващото образование* – разяснителни дейности, подготовка, прилагане на нормативната уредба, развитие на практиките.

Нормативно основание: Допълнителна подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици със специални образователни потребности, в риск, с изявени дарби и с хронични заболявания – чл. 187, ал. 2 от ЗПУО.

- Създаване в училищата и детските градини на екипи за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) за всяко конкретно дете и ученик, за което ще се извършва оценка на индивидуалните потребности и ще се предоставя допълнителна подкрепа – чл. 188 и 189 от ЗПУО, чл. 132 от Наредба за приобщаващото образование;
- Взаимодействие между ЕПЛР в детските градини и училищата с регионалния екип за подкрепа за личностно развитие (РЕПЛР) в РЦПППО, във връзка с одобряването или не на оценките на ЕПЛР или извършване на оценка в образователни институции, които нямат експертен капацитет за създаването на пълни екипи – чл.190, ал. 3 от ЗПУО;
- Разработване на индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми за учениците със СОП и изготвяне на седмично разписание, съобразено с психо-физическите особености и индивидуалните потребности на ученика. Учителят/класният ръководител, заедно с екипа за подкрепа за личностно развитие на детето, с детето и с родителите, индивидуализират учебната програма и персонализират начините и формите на обучение. Чрез непрекъснатата комуникация обсъждат и споделят напредъка на детето, предизвикателствата в работата си и заедно намират начини за включване в самостоятелна дейност и учене там, където е детето;

- Използване на разнообразни образователни стратегии, методи и техники за преподаване, обучение, възпитание, учене и мотивиране на учениците със СОП. Прилагане на иновативни дидактически упражнения и игри за работа с ученици със СОП;
- Прилагане на ефективни подходи и педагогически и психологически техники за работа с деца и ученици с разстройства на речта, дефицит на внимание, нарушена концентрация на вниманието и хиперактивност, с аутизъм;
- Поведенчески интервенции за деца с хиперактивно поведение. Системи за поведенческо управление;
- Прилагане на арт-терапия и арт-педагогика за ученици със СОП;
- Осигуряване на необходимите рехабилитации на децата и учениците със СОП – психо- социална, на слуха и говора, зрителна, на комуникативните нарушения, кинезитерапия;
- Използване на нормативните възможности за формиране на специални групи в училищата и детските градини при условията на чл. 194 от ЗПУО;
- Осигуряване на възможности за продължаване на обучението след VII клас, вкл. и професионална подготовка за учениците със СОП;
- Осигуряване на възможност за провеждането на присъствено терапевтични дейности за подкрепа за личностно развитие по чл. 187, ал. 1, т. 2 и 5 и чл. 49, ал. 2, т. 1 и 2 от Закона за предучилищното и училищното образование в условията на прекратяване на присъственото обучение за деца и ученици със специални образователни потребности.

5.1.4 Дейност 4 Дейности в образователните институции и между всички компетентни институции за предотвратяване и адекватна и ефективна реакция при тежки **нарушения на дисциплината и прояви на агресия и тормоз** от и спрямо деца и ученици.

Нормативно основание: Институциите в системата на предучилищното и училищното образование – детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие, са длъжни да осъществяват дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и координираните усилия на всички участници в образователния процес – чл. 44 от *Наредба за приобщаващото образование*. Дейностите са в рамките на *Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищно образование* и *Алгоритъм за прилагане на Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование* утвърждаван и актуализиран със заповед на министъра на образованието и науката.

- Изготвяне съвместно с учениците на правила за поведението им в паралелката или групата;
- Разглеждане на теми от глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование в часа на класа, в заниманията по интереси и във факултативните часове;
- Дейности за развитие на компетентностите на всички членове на институционалната общност, включително за запознаване с различните форми на насилие и с техники за преодоляването им.

- Училищата и детските градини разработват програми, според своята специфика, дейности по превенция и интервенция въз основа на Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище и на алгоритъма за неговото прилагане, утвърден от министъра на образованието и науката.
- Ефективно използване в образователните институции на нормативните възможности за противодействие на агресията и въздействие върху вътрешната мотивация на децата и учениците
- Посредник при решаване на конфликти в училище, практиката на наставничеството (индивидуална подкрепа за ученика от личност, която уважава), ученици-наставници, обучения на връстници от връстници.
- Провеждане на превантивни кампании и дейности срещу агресията и тормоза в училищата и на общинско ниво.
- Повишаване на информираността на родителите относно изискванията на Наредбата за приобщаващото образование за отсъствията на учениците от учебни занятия и ролята на родителите в процедурите по налагане на санкции.
- Подобряване на институционалния капацитет за проверки по жалби и сигнали, свързани с агресия и посегателство на и между деца и ученици.

5.1.5. Дейност 5 Осигуряване на възможности за разнообразна **личностна изява** на всички деца и ученици като средство за утвърждаване на позитивна самооценка и мотивиране.

- Дейности на образователните институции и общините за подкрепа на дарбите и талантите на децата и учениците.
- Дейности по обща подкрепа за личностно развитие в Център за подкрепа за личностно развитие – ОП Детски и младежки център в гр. Димитровград;
- Дейности по обща подкрепа за личностно развитие в Център за подкрепа за личностно развитие - НАОП „Джордано Бруно“ в гр. Димитровград;
- Подкрепа за таланти деца чрез Програма на мерките за закрила на деца с изявени дарби и общинска Наредба 21 за финансово стимулиране на даровити деца;
- Учредяване на морални и материални награди за децата и учениците на училищно и общинско ниво съгласно чл. 54 и 55 от Наредба за приобщаващото образование.;
- Реализиране на дейности, включени в програми за занимания по интереси на училищно и общинско ниво, съгласно чл. 21д и чл. 21е от Наредбата за приобщаващото образование;
- Финансова подкрепа от Община Димитровград на инициативи и проекти на неформални ученически и младежки групи и организации;
- Подкрепа развитието на творческия потенциал на младите хора за утвърждаване на общочовешките и европейски ценности и съхраняване на българските традиции;
- Разширяване и разнообразяване на формите за осмисляне свободното време чрез дейността на културни институции, спортни клубове, туристически дружества и други;

5.1.6. Дейност 6 - Дейности на образователните институции и общините за подкрепа на дарбите и талантите на децата и учениците.

Прилагане на системи за поощрения и награждаване на децата и учениците на училищно, общинско и областно ниво.

- Прилагане на гъвкави форми за работа с даровити деца и ученици в ЦПЛР;
- Организиране на летни клубове по интереси за деца от 8 до 18 години (временно действащи групи през ваканциите);
- Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици с изявени дарби, съобразно чл. 82 ал.3 от Наредба за приобщаващото образование:
 - Осигуряване на възможности за работа с дете или ученик с изявени дарби по конкретен случай и за допълнителна индивидуална работа за развитие и надграждане на изявените дарби;
 - Осигуряване на възможности за ползване на подходяща физическа среда,обзавеждане, оборудване, материали и консумативи;
 - Осигуряване на квалифицирани специалисти за допълнителна подкрепа в съответната област – науки, технологии, изкуства, спорт;
 - Осигуряване на възможности за участие в различни национални и международни изяви – състезания, конкурси, олимпиади, фестивали, концерти, спектакли, изложби и други;
 - Осигуряване на възможности за включване в програми и проекти.
 - Подкрепа за таланти деца чрез Програма на мерките за закрила на деца с изявени дарби;
 - Учредяване на морални и материални награди за децата и учениците на училищно и общинско ниво при - постигнати изключителни успехи в учебната дейност и за върхови постижения и класиране на призови места при реализирането на изследователски проекти в конкретни предметни области, на творчески проекти или на проекти, свързани с иновации в образованието; класиране на призови места и получаване на отличия за значими постижения в национални и международни състезания, олимпиади, конкурси, фестивали и други форуми за изява на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта;
 - Използване в педагогическото общуване на положително вербално поощрение за успехи и/или за подходящо поведение, както и искрени похвали, които са специфични за показаното поведение;
 - Развитие на уменията на педагогическите специалисти да прилагат техники за даване на позитивна обратна връзка към децата и учениците.

5.1.7. Дейност 7 Дейностите по кариерно ориентиране и консултиране като част от общата подкрепа за личностно развитие:

- Дейности по професионално ориентиране в училищата чрез игри, директно наблюдение и пряк контакт с хора от различни професии;
- Провеждане в училищата, осъществяващи професионално обучение, на седмица на професиите (напр. открита сцена, където ученици от различни професии да предложат различни дейности по изучаваните професии);
- Организиране на кръгли маси и работни срещи с работодатели, партньори, ученици, родители, Училищно настоятелство, Обществен съвет – на училищно, общинско и областно ниво;
- Представяне пред учениците със СОП и техните родители на възможностите, които училищата предлагат за тяхното професионално образование;

- Организиране на дискусии с родителите и подлежащите на задължително образование с цел продължаване на образованието им в средни училища.

5.1.8. Дейност 8 - Предотвратяване на напускането на училище и ефективно включване на отпаднали ученици обратно в образователната система

- Дейности в рамките на Постановление № 100 от 8 юни 2018 г. за създаване и функциониране на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст;
- Прилагане на нормативната уредба за оценяване на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа на деца в риск, като се извършва оценка на рисковите фактори и за развитието и защитните фактори в ситуацията на детето или ученика и неговата среда, и водене на общинско равнище на Регистър на децата и учениците в риск;
- Проучване на необхванатите в училище ученици от социално слаби семейства;
- Подобряване на обмена на данни и координацията и сътрудничеството между институциите по конкретни случаи на напускане на образователната система, и по обхвата на учениците, подлежащи на задължително обучение съгласно Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст;
- Благотворителни акции за ученици в социален риск от изключване, включително и благотворителни и доброволчески дейности от ученици;
- Мерки за подкрепа на детето и ученика в прехода към училище и между образователните етапи и степени (чл. 127 от Наредба за приобщаващото образование);
- Кампания против ранните бракове в ромските общности.

5.2. По оперативна цел 2 - Осигуряване на **качество на човешките ресурси** за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици.

5.2.1. Дейност 1 Осигуряване на специалисти в училищата и детските градини и в общинските институции за предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие чрез:

- Разширяване на психологическото обслужване на потребностите на децата и учениците и на обхвата на училища и детски градини, в които с децата и учениците работят педагогически съветници и психолози;
- Осигуряване на необходимия брой логопеди и рехабилитатори на слуха и говора в изпълнение на чл. 4, ал.4 от Наредба за приобщаващото образование.
- Взаимодействие между образователните институции за съвместно ангажиране на специалисти и по - пълно използване на специалисти от общинските социални предприятия.

- Осигуряване на ресурсни учители за краткосрочна и дългосрочно допълнителна подкрепа на децата и учениците със специални образователни потребности по начините, определени от нормативната уредба - назначени в училището и в детската градина, от ЦПЛР на общината или от РЦПППО съобразно чл. 283, ал. 3 до 7 от ЗПУО, чл. 109, 119 и 120 от Наредба за приобщаващото образование.
- Реализиране възможностите, предоставени от Агенцията по заетостта, гр. Димитровград за назначаване на помощник на учителя в детските градини и училищата, съгласно чл. 112 от Наредбата за приобщаващото образование.
- Възползване на общината от правото по чл. 198, ал. 2 и чл. 282, ал. 7 от ЗПУО за възлагане на юридически лица по чл. 18, ал. 2 и 3 ат Закона за социалното подпомагане, получили лиценз за предоставяне на социални услуги за деца по реда на Закона за закрила на детето.
- Развитие на практиката за назначаване на помощник на учителя при повече от три деца или ученици в групата/паралелката (чл. 114 от Наредба за приобщаващото образование).

5.2.2. Дейност 2 Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти за придобиване и усъвършенстване на компетентностите за идентифициране на потребностите и предоставяне на обща и допълнителна подкрепа.

- Провеждане на обучения на вътрешноинституционално, общинско и на областно ниво (от РУО, РЦПППО, гр. Хасково) за учители, педагогически съветници и други специалисти, работещи с деца и ученици, по теми, свързани с приобщаващото образование.
- Участие в национални обучения на педагогически специалисти за разпознаване на потребността от обща или допълнителна подкрепа и за ефективна екипна работа за предоставянето на личностна подкрепа.
- Организиране на форуми за споделяне на опит и добри практики от педагогическите специалисти - на училищно, общинско и областно ниво.

5.2.3. Дейност 3 Осигуряване на методическа подкрепа на екипите за подкрепа за личностно развитие в училищата и детските градини, както и на координиращите екипи в училищата и детските градини по чл. 7 от *Наредбата за приобщаващото образование*.

- Предоставяне на рамка за оценка на индивидуалните потребности от обща подкрепа за личностно развитие на дете/ученик;
- Предоставяне на рамка за оценка на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете/ученик;
- Подкрепа на учителите за диференцирането на подходи за обучение, които дават различни възможности за групиране на потребностите на учениците и насочване на общата и допълнителната подкрепа в най-голямо съответствие с тях;

5.2.4. Дейност 4 Сътрудничество между педагогическите специалисти и обмен на добри практики:

- Организиране на форуми за споделяне на опит и добри практики от педагогическите специалисти – на училищно, общинско и областно ниво;
- Провеждане на дискуссионен форум на тема „Добри практики за осигуряване на допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците“;
- Организиране представянето на опита на неправителствени организации в прилагането на терапевтични методи и подходи към деца със СОП.

5.3. По оперативна цел 3: Организационно развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование. **5.3.1. Дейност 1** Развитие на капацитета на училищата и детските градини за успешно прилагане на новата нормативна уредба.

- Детските градини и училищата включват в годишните си планове дейности, срокове и отговорници за предоставяне на подкрепа за личностно развитие;
- Директорите на детските градини и училищата определят координиращ екип в институцията в началото на всяка учебна година. Ролята на координиращият екип е да организира и координира процеса на осигуряване на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и дейността на екипите за подкрепа за личностно развитие.

5.3.2. Дейност 2 Развитие на общински Центрове за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР):

- Анализи и проучване на възможността, необходимостта и обхвата от разкриване на дейности за допълнителна подкрепа към съществуващ център;
- Делегиране на допълнителни услуги в центровете.

5.3.3. Дейност 3 Възлагане на дейности за подкрепа за личностно развитие на деца и ученици на лицензирани доставчици на социални услуги за деца съгласно чл. 198, ал. 2 и 3 от ЗПУО.

- Превантивна, диагностична, рехабилитационна, корекционна и ресоциализираща работа с деца и ученици, ресурсно подпомагане на деца и ученици със СОП, педагогическа и психологическа подкрепа, програми за подкрепа и обучение на семействата.
- Проучване на необходимостта от възлагане на дейности по допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на специалисти от социалните услуги в общността;
- Използване кадровия ресурс на социалните услуги за обезпечаване на допълнителната подкрепа за личностно развитие;
- Психосоциална рехабилитация на деца и ученици в ЦОП.

5.4 По оперативна цел 4 Подобряване на материалните условия и достъпност на средата за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование.

5.4.1. Дейност 1 - Подобряване на достъпността на архитектурната среда в образователните институции като част от осигуряването на подкрепяща среда.

Нормативно основание: чл. 104 от Наредба за приобщаващото образование. Достъпна архитектурна среда да се осигури чрез входни и комуникационни пространства; Областна стратегия за подкрепа за личностното развитие на децата и учениците област Хасково (2023 – 2024 г.)

- Продължаване изграждането на съоръжения за достъпност на входовете на училищата и детските градини - рамки, асансьори, помещения и пространства за общо ползване; санитарно-хигиенни и спомагателни помещения;
- Продължаване изграждането и адаптиране на детски площадки и съоръжения за игра в училищата и детските градини за деца с увреждания.
- Продължаване изграждането на адаптирани санитарни възли в детските градини, училищата и ЦПЛР за децата със специални образователни потребности.
- Реализиране на проекти и програми, насочени към осигуряване на съвременна образователна среда, достъпност и сигурност на средата.

5.4.2. Дейност 2 - Подобряване на **специализираната подкрепяща среда** в образователните институции, съобразно нормативните изисквания (чл. 104, ал. 4 от *Наредба за приобщаващото образование*).

- Разширяване на оборудваните кабинети за ресурсно подпомагане в училищата и детските градини, в които има деца със СОП и периодично обновяване на ресурсните кабинети с дидактични материали;
- Осигуряване на достъп за обслужване на деца и ученици с увреждания в останалите помещения (библиотеки, административни кабинети и други);
- Обзавеждане на помещенията така, че да дават възможност да се устроят учебни места за ученици в инвалидни колички, както и учебни места за ученици с увреден слух, с достатъчна осветеност, която да позволява детето или ученикът свободно да отчита по устните на учителя;
- Организиране при необходимост на работни и игрови кътове за индивидуална работа или за работа на пода, както и кътове за почивка в класната стая или в стаята на групата, където заниманията и почивките се осигуряват с подкрепата на ресурсен учител или на помощник на учителя в помощ на децата и учениците със сензорно-интегративна дисфункция, комуникативни нарушения, разстройство от аутистичния спектър или други състояния, изискващи такава организация на пространството в класната стая в училището или в стаята на групата в детската градина.

5.4.3. Дейност 3 – Използване на специализиран транспорт на социалните услуги в общността за извозване на децата от дома до мястото за ползване на социалната услуга, което от своя страна, като дейност, ще продължи да бъде изпълнявана по посочения начин;

5.4.4. Дейност 4 - Организиране на необходимите разумни улеснения за участие на учениците със СОП в национални външни оценявания и държавни зрелостни изпити (чл. 107 от *Наредба за приобщаващото образование*).

5.5. По оперативна цел 5: Подобряване на **взаимодействието** между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.

5.5.1. Дейност 1 - Развитие на ефективни форми за работа с родителите на деца и ученици с обучителни трудности и със специални образователни потребности.

- Осигуряване на подкрепяща среда за семействата и близките на децата със СОП – консултиране с психолози, логопеди, социални работници, тренинги и др.;
- Организиране срещи на родители със сходни проблеми за обмяна на опит и полезна информация;

- Прилагане на разнообразни и ефективни подходи за информиране на родителите за възможностите за обща подкрепа за личностно развитие и тяхната роля в процеса;
- Провеждане на срещи с родителите/настойниците на децата и учениците с екипа за подкрепа за личностно развитие, с оглед предоставяне на актуална информация за състоянието на ученика, включително актуални медицински документи при наличие на такива, както и други документи с цел извършване на обективна оценка на образователните потребности от екипа от специалисти;
- Развитие на практиката за назначаване на социален работник в училищата и детските градини, който да изпълнява функцията на медиатор между семейството, обкръжението на детето/ученика и образователната институция (чл. 115 от Наредба за риобщаващото образование);
- Информирание на родителите за възможностите за продължаване на образованието или за придобиване на професионална квалификация на учениците със СОП след VII клас и съвместен избор на най- благоприятна възможност за образование;
- Повишаване информираността на родителите относно затрудненията в образователния процес на техните деца и възможностите за преодоляването им (консултации, допълнително обучение, форми за извънкласни и извънучилищни дейности);
- Работа с родителите и настойниците, които възпрепятстват децата редовно да посещават училище;
- Осигуряване на адекватна и достатъчна информация за родителите за процеса на приобщаващото образование на институционалните сайтове.

5.5.2. Дейност 2 - Работа с родителите на деца и ученици с изявени дарби:

- Консултиране на родителите на деца с изявени дарби и насочване към специалисти за развитие на детето;
- Създаване и поддържане на информация в сайта на Общината за институции, специалисти, форми (конкурси, пленери, олимпиади, школи, клубове и пр.), насочващи към развитие на дарби и таланти;
- Разяснителни и информационни кампании, провеждани от общинска администрация, ОП ДМЦ и ЦПЛР-НАОП за предлаганите услуги за деца с изявени дарби, специалисти в различните сфери на развитие и общински програми и мерки за стимулиране на деца с изявени дарби;

5.5.3. Дейност 3 - Подобряване на координацията и сътрудничеството между институции по отношение на работата с децата в риск и деца, жертви на насилие:

- Прилагане на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция;
- Популяризиране на опита и положителните практики в работата на читалищата от област Хасково в процеса за личностно развитие на децата и учениците;
- Прилагане на Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище, утвърден със заповед № РД09-1871/18.12.2015 г. на министъра на образованието и науката;

- Съвместни дейности на институциите в системата на предучилищното и училищното образование с ОЗД и Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) в подкрепа на деца с рисково поведение и жертви на насилие (периодични срещи, планове за действие, годишни анализи);
- Провеждане на срещи-разговори в училищата, с участието на ученици и представители на МВР, ОЗД, МКБППМН;
- Образователни програми и кампании в училище и/или в рамките на ЦОП и/или МКБППМН за превенция на рисково поведение (агресия; насилие; отклоняващо се и рисково поведение на деца и ученици).

5.5.4. Дейност 4 - Взаимодействия между участниците в образованието и институциите по отношение на отпадането от училище.

Обединяване на усилията за връщане в образованието на отпаднали ученици:

- Ангажиране с конкретни мерки на обществените съвети, ученическите съвети, ученици и родители-доброволци в дейности, насочени към приобщаването на ученици в риск, ученици в неравностойно положение и подпомагането им да намерят и заемат своето място в училищния живот и в обществото;
- Провеждане на тематични игри и беседи от ученици в горен курс на ученици в начален и среден курс;
- Използване на пълния потенциал на наставничеството за работа с ученици, застрашени от отпадане от образователната система;
- Развитие на целодневна организация на учебния процес, като инструмент за превенция на отпадане от училище, за осигуряване на специализирана помощ при подготовката, за развиване на таланти и удовлетворяване на потребности и интереси;
- Сътрудничество с библиотеките, мерки за повишаване на грамотността в полза на предотвратяване на обучителните трудности и отпадане;
- Училищното ръководство да съдейства на учениците от училищния парламент да получават подкрепа и от органите на местно самоуправление при техни инициативи, свързани с живота на общността;
- Подобряване на информираността на семействата относно организацията и необходимите документи за образованието на децата при напускане на страната и завръщане от чужбина.

5.6. По оперативна цел 6: Сътрудничество с гражданското общество и подобряване на обществената информираност и чувствителност относно целите и принципите на приобщаващото образование.

5.6.1. Дейност 1 - Дейности, насочени към местната общественост, за преодоляване на непознаването и предразсъдъците, за повишаване на информираността и чувствителността към децата и учениците със специални образователни потребности:

- Провеждане на разяснителни кампании, чрез които да се даде яснота за начина, по който протича процеса на приобщаване, неговият смисъл и ефект за всички деца. В основата на кампаниите да стои идеята, че всяко дете със специални нужди има реалните, възможности да води един пълноценен и сравнително независим живот, стига да бъде подкрепено своевременно и да му бъде предоставена тази възможност;

- Организиране на срещи с родителите в детските градини и училищата на територията на областта. Целта на срещите е родителите на деца без специални образователни потребности да разберат, че децата с увреждания не представляват опасност за останалите деца и ученици, че всички деца могат да учат и че няма „необучаеми“ деца;
- Работа с родителските общности за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи спрямо различните етноси и децата с увреждания;
- Промяна на нагласите в училищата и детските градини, в които да възприемат индивидуалните различия между децата като източник на богатство и разнообразие, а не като проблем;
- Организиране на благотворителни акции в подкрепа на децата в неравностойно положение.

5.6.2. Дейност 2 - Дейности за осигуряване на достъп до информация за правата и задълженията на децата и учениците, за предлаганите дейности и програми за обучение в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и представянето им в достъпен формат като част от условията за равен достъп до образование (чл. 105 и чл. 106 и 107, т. 2 от Наредба за приобщаващото образование):

- Организиране на кампании за информиране на семействата на деца с увреждания за правата, задължения и възможностите за ранно включване на децата в образователната система;
- Информационни материали и кампании за разясняване на възможностите на разнообразните форми на обучение;
- Подобряване на информираността на семействата относно организацията и необходимите документи за образованието на децата при напускане на страната и завръщане от чужбина.

5.6.3. Дейност 3 - Сътрудничество и изграждане на устойчиви партньорства с граждански организации в различни аспекти като квалификация на педагогическите специалисти, осигуряване на специалисти, проучвания, кампании, партньорски проекти.

5.6.4. Дейност 4 - Провеждане на информационни кампании за привличане на млади хора със средно и висше образование от етническите малцинства за работа с деца в риск от отпадане или отпаднали от образователната система.

5.7. По оперативна цел 7: Оптимизиране на процеса на приобщаване в условията на обучение от разстояние в електронна среда /ОРЕС/.

5.7.1. Дейност 1 - Осигуряване на възможност за дистанционното обучение и подкрепа на всяко конкретно дете и ученик в условията на ОРЕС.

- Осигуряване на подходящи устройства и интернет за всички деца и ученици;
- Синхронизирана екипна работа между родители, учители и специалисти;
- Пълноценно планиране, реализиране и отчитане на ОРЕС;
- Организиране и провеждане на компенсаторни индивидуални онлайн сесии с нуждаещите се деца и ученици;

- Оптимизиране при използването на образователен софтуер, мултимедийни учебни материали и ресурси, електронни учебници, уеб приложения за обучение, образователни сайтове, дидактически упражнения и игри;
- Предоставяне на допълнителни обучителни материали на деца и ученици със специални образователни потребности, придружени с консултации по телефон или интернет;
- При възможност организиране и провеждане на присъствени индивидуални терапевтични сесии на деца и ученици със специални образователни потребности.

5.7.2. Дейност 2 - Усъвършенстване на професионалните умения на педагогическите специалисти за работа в условията на ОРЕС.

- Участие на педагогическите специалисти в краткосрочни обучения за усъвършенстване на уменията им за преподаване и провеждане на занимания от разстояние в електронна среда.
- Провеждане на мотивационни и надграждащи обучения, обмяна на опит и споделяне на добри практики за обучение и подкрепа на деца и ученици със СОП от разстояние в електронна среда.

5.7.3. Дейност 3 - Развитие на ефективно сътрудничество с родители на деца и ученици със СОП в условията на ОРЕС.

- Осигуряване на подкрепяща среда за семействата и близките на деца и ученици с изяви дарби и консултиране със специалисти;
- Осигуряване на подкрепяща среда за семействата и близките на деца и ученици със СОП чрез консултиране с психолози, логопеди, ресурсни учители, рехабилитатори на слуха и говора, кинезитерапевти и ерготерапевти;
- Насърчаване и мотивиране на родителите за активно включване в образователния процес;
- Обучение на родители на деца и ученици със СОП за придобиване на умения за работа в електронна среда.

6. Индикатори за постигане на целите на стратегията.

Постигането на оперативните цели на общинската стратегия ще се следи чрез няколко основни индикатора, свързани с основни аспекти от цялостната промяна.

- Брой институции със значително подобрение на материалната база – нови елементи на достъпна архитектурна среда, разкрит кабинет;
- Брой детски градини и училища, които самостоятелно организират и обезпечават ресурсното подпомагане на децата и учениците по *чл. 283, ал. 4 от ЗПУО*, брой деца/ученици със СОП в тях и процент спрямо общия брой деца и ученици със СОП;
- Брой педагогически специалисти, участвали в краткосрочни обучения за развитие на професионалните компетентности за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие;
- Брой детски градини и училища, в които работят педагогически съветници и психолози;
- Брой отпаднали деца и ученици, върнати и трайно включени в системата на предучилищното и училищното образование.

- Брой деца и ученици, на които е осигурена обща подкрепа за личностно развитие;
- Брой деца и ученици, на които е осигурена допълнителна подкрепа за личностно развитие;
- Брой родители, които са съпричастни с подкрепата за личностно развитие на децата и учениците.

7. Координиране на изпълнението на стратегията

Община Димитровград отговаря за цялостното изпълнение на общинската стратегия и приноса към изпълнението на областната стратегия. Целите се постигат с общите усилия на всички заинтересовани от процеса страни, в съответствие с компетенциите им и планираните цели и дейности.

За изпълнение на общинската стратегия, ежегодно до 30 април, общинския съвет, по предложение на кмета и след съгласуване с Регионалното управление на образованието, приема **годишен план** за изпълнение на дейностите за подкрепа на личностно развитие. Общинската стратегия и съгласуваният и приет годишен план се изпращат на областния управител.

Изпълнението на Годишния общински план се координира и отчита по ред, определен от кмета на Община и в сроковете, посочени в чл. 197, ал. 3 от *ЗПУО*. Изпълнението на общинския план се отчита и на областно ниво – до 01 март на следващата година в областна администрация.

Събирането на информация за изпълнените дейности и постигнатите индикатори по изпълнение на целите на общинската стратегия започва три месеца преди да изтече срокът на стратегията. В същия период започва и организацията за изготвянето на нова общинска стратегия за следващия период.

ГЕРГАНА КРЪСТЕВА

Председател на

Общински съвет Димитровград